

Kumla kommun
Stadshuset
692 80 Kumla

Beslut efter uppföljning för förskoleklass och grundskola

efter tillsyn i Malmens skola
i Kumla kommun

2016-12-01

2 (24)

Dnr 43-2015:4400

Uppföljning av tillsyn i Malmens skola

Skolinspektionen genomförde tillsyn i Malmens skola, Kumla kommun under höstterminen 2015. Skolinspektionen fattade den 17 december 2015 beslut efter tillsyn för Malmens skola. I detta beslut förelade Skolinspektionen Kumla kommun att vid vite av 500 000 kr att senast den 29 april 2016 vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister inom områdena Extra anpassningar och Särskilt stöd samt Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling. Skolinspektionen förelade vidare Kumla kommun att senast den 15 augusti 2016 åtgärda brister inom områdena Förutsättningar för lärande och trygghet samt Styrning och ledning av verksamheten.

Skolinspektionen har nu gjort en uppföljning av de brister som framkom i detta beslut. Uppföljningen bygger på en redovisning av vidtagna åtgärder som Kumla kommun inkom med den 29 april 2016. Huvudmannen har även den 13 och 27 oktober 2016 inkommit med kompletterande information. Skolinspektionen har den 5-6 oktober 2016 gjort uppföljningsbesök vid skolan. Intervjuer med huvudmannen, rektorn samt representanter för lärare, elevhälsa och elever har genomförts den 5, 6 och 14 oktober 2016.

Sammanfattning av kvarstående brister

Enligt Skolinspektionens bedömning är nedanstående brister ännu ej tillfullo åtgärdade. Skolinspektionen konstaterar att Kumla kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

Skolinspektionens ingripande

Arbetsområde		Typ av ingripande	Senaste datum för redovisning
Extra anpassningar och särskilt stöd			
	Ansvariga på skolan ger eleven skyndsamt stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, om eleven riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.	Föreläggande vid vite	2017-03-15
	Ansvariga på skolan utreder elevens behov av särskilt stöd skyndsamt, om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga.	Föreläggande vid vite	2017-03-15

	Visar utredningen att en elev är i behov av särskilt stöd ges eleven sådant stöd på det sätt och i den omfattning som behövs, för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.	Föreläggande vid vite	2017-03-15
	När det gäller särskilt stöd följs insatta åtgärder upp och utvärderas.	Föreläggande vid vite	2017-03-15
Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling			
	Vid skolenheten bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever.	Föreläggande vid vite	2017-03-15
Förutsättningar för lärande och trygghet			
	Lärarna vid skolenheten har legitimation och är behöriga för den undervisning de bedriver, om de inte omfattas av något av undantagen från dessa krav.	Föreläggande vid vite	2017-03-15
	Lärarna vid skolenheten samverkar med varandra i arbetet med att nå utbildningsmålen.	Föreläggande vid vite	2017-03-15
Styrning och utveckling av verksamheten			
	Rektorn följer upp skolenhetens resultat samt trygghet och studiero. Uppföljningen genomförs i relation till de nationella målen och dokumenteras.	Föreläggande vid vite	2017-03-15
	Utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen beslutar rektorn om nödvändiga utvecklingsåtgärder, och dokumenterar de beslutade åtgärderna.	Föreläggande vid vite	2017-03-15
	Rektorn planerar för genomförandet av utvecklingsåtgärder och genomför dessa. Planeringen och åtgärderna dokumenteras.	Föreläggande vid vite	2017-03-15

Sammanfattning nya brister som framkommit vid uppföljning

I samband med uppföljningen har Skolinspektionen identifierat en ny brist.

Skolinspektionens ingripande

Ytterligare brister	Typ av ingripande	Senaste datum för redovisning
Elevhälsan används främst förebyggande och hälsofrämjande, för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål.	Föreläggande vid vite	2017-03-15

Sammanfattning av avhjälpna brister

Arbetsområde	Bedömning
Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling	
Utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.	Brist avhjälp
Förutsättningar för lärande och trygghet	
Det bedrivs ett förebyggande värdegrundsarbete för att skapa en miljö som bygger på respekt och delaktighet.	Brist avhjälp
Skolbiblioteket används för att stödja elevernas lärande och kunskapsutveckling.	Brist avhjälp

Skolinspektionens avslutar tillsynen avseende de brister som har avhjälpas.

Skolinspektionens beslut

Vid uppföljning av tidigare beslut konstaterar Skolinspektionen att huvudmannen inte avhjälp samtliga påtalade brister. Det har även framkommit en ny brist i samband med uppföljningen. Skolinspektionen förutsätter att huvudmannen skyndsamt vidtar åtgärder för att avhjälpa samtliga brister.

Föreläggande vid vite

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 och 27 §§ skollagen (2010:800) Kumla kommun att vid vite av 600 000 kronor senast den 15 mars 2017 vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Om Kumla kommun inte följer detta föreläggande kan Skolinspektionen ansöka hos förvaltningsrätten om utdömande av vitet.

2016-12-01

5 (24)

Dnr 43-2015:4400

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolans lärmiljöer måste anpassas så att de elever som riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås får stöd i form av extra anpassningar eller särskilt stöd. Skolan ska utveckla metoder för att stimulera och stödja tills åtgärderna får effekt genom att situationen för den enskilda eleven eller en grupp elever förbättras.

När skolans arbetssätt och arbetsformer inte är tillräckliga för att möta elevens behov ska en analys genomföras av hur skolan kan anpassa lärmiljöerna eller undervisningens innehåll och genomförande. Skolans svårigheter att möta elevens behov kan framkomma till exempel i undervisningen, genom resultat på nationella prov eller genom uppgift från eleven och dess vårdnadshavare. Lärare och elevhälsa ska oftast samråda för att kunna avgöra lämpliga insatser. Eleven och vårdnadshavaren ska vara delaktiga i detta. Det kan också handla om att skolan behöver förbättra sitt arbete med att hjälpa en elev med att planera och strukturera sina studier, färdighetsträning, specialpedagogiska insatser under en kortare tid, särskilda hjälpmedel eller utrustning och digital teknik med anpassade programvaror eller mer långvariga insatser såsom studiehandledning på modersmål eller regelbundna specialpedagogiska insatser såsom regelbunden kontakt med en speciallärare. Huvudregeln är att särskilt stöd ska ges i elevens ordinarie grupp om inte detta visats vara olämpligt utifrån elevens behov. Insatserna ska utvärderas och korrigeras om de inte haft avsedd effekt.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Kumla kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Ansvariga på skolan ger eleven skyndsamt stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, om eleven riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. (3 kap. 5a § skollagen)
- Ansvariga på skolan utreder elevens behov av särskilt stöd skyndsamt, om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. (3 kap. 8 § skollagen)
- Visar utredningen att en elev är i behov av särskilt stöd ges eleven sådant stöd på det sätt och i den omfattning som behövs, för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. (3 kap. 8–12 §§ skollagen; Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)
- När det gäller särskilt stöd följs insatta åtgärder upp och utvärderas. (3 kap. 9 § skollagen)

Åtgärder

- Rektorn ska se till att elevhälsans kompetens tas tillvara i ett tidigt skede i arbetet med extra anpassningar dels för att identifiera en elevs behov, dels för att stödja lärare och övrig personal i arbetet med anpassningar i olika lärmiljöer inom verksamheten.
- Rektorn ska se till att skolan skyndsamt utreder elevens behov av särskilt stöd, om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är till-

2016-12-01

6 (24)

Dnr 43-2015:4400

räckligt för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Samråd med elevhälsan ska ske om det inte är uppenbart obehövt.

- Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd ska rektorn säkerställa att elever ges ett sådant stöd.
- Rektorn ska se till att beslutade åtgärder kontinuerligt följs upp och utvärderas så att insatserna utgör ett tillräckligt stöd för eleven.

Motivering till bedömning av brist

I beslutet den 17 december 2015 bedömde Skolinspektionen att det vid Malmens skola fanns brister inom området extra anpassningar och särskilt stöd och förelade därför huvudmannen vid vite att senast den 29 april 2016 åtgärda påtalade brister.

Av huvudmannens skriftliga redovisning den 29 april 2016 framgår bland annat att Malmens skola under vårterminen 2016 regelbundet har haft elevhälsoteamträffar där specialpedagog, skolsköterska, kurator, skolpsykolog och rektor deltagit och där elevers behov av extra anpassningar och särskilt stöd behandlats. I redovisningen beskrivs skolans rutiner för arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd. Av redovisningen framgår bland annat att rektorn följer upp extra anpassningar två gånger per termin, att anmälan görs till rektorn om en elevs extra anpassningar inte är tillräckliga och att specialpedagogen i dessa fall gör en pedagogisk kartläggning. Vid behov beslutar rektor om särskilt stöd och åtgärdsprogram upprättas.

Mot bakgrund av den information som framkom vid uppföljningen i oktober 2016 bedömer Skolinspektionen dock att huvudmannen inte vidtagit tillräckliga åtgärder för att avhjälpa bristerna samt att nya brister framkommit.

Av intervju med rektorn framgår att specialläraren vid Malmens skola slutade efter vårterminen 2016. Skolan saknar efter det specialpedagogisk kompetens i elevhälso-teamet. Likaså saknas psykologisk kompetens. I arbetet med att utreda och besluta om åtgärder för elever som är i behov av extra anpassningar och särskilt stöd har därför inte någon personal med specialpedagogisk eller psykologisk kompetens deltagit under höstterminen. Av intervju med rektorn framgår att om lärare bedömer att en elev som har extra anpassningar kan vara i behov av särskilt stöd, kontaktar de rektorn. Rektorn har inte fått in någon sådan anmälan under hösten och har inte fattat något beslut om att en elevs behov av särskilt stöd ska utredas. Rektorn känner till att det finns elever som har haft extra anpassningar under en lång tid och anser att uppföljningar av extra anpassningar behöver utvärderas på ett bättre sätt.

Av intervju med rektorn och elevhälsan framgår att det under hösten har genomförts ett par elevhälsoteamsmöten då rektor, skolsköterska och kurator deltagit. Vid elevhälsoteamens möten har de haft samråd om elever i behov av extra anpassningar och särskilt stöd.

Av intervju med lärare och elevhälsans personal framgår att de rutiner som beskrivs i huvudmannens skriftliga redovisning överensstämmer med hur arbetet fungerade vid skolan under vårterminen 2016. Av intervju med lärare framgår dock att elevhälsoarbetet har varit ostrukturerat under höstterminen 2016.

Samtliga intervjuade lärare har elever som har extra anpassningar i sina klasser. Antalet elever i behov av extra anpassningar i de intervjuade lärarnas klasser varierar från 5–6

2016-12-01

7 (24)

Dnr 43-2015:4400

elever per klass till ungefär halva klassen. Lärarna är ansvariga för att upptäcka och göra bedömningen av om en elev har behov av extra anpassningar. Det finns elever vid skolan som har haft extra anpassningar under flera år. Elevernas extra anpassningar dokumenteras i elevernas individuella utvecklingsplaner. Lärarna är ansvariga för att utvärdera om en elev som getts extra anpassningar har fått det stöd de behöver. Enligt lärarna har elevhälsan endast i ett par fall varit delaktiga i arbetet med extra anpassningar eftersom skolan inte har haft tillgång till någon specialpedagog under höstterminen 2016. Av lärarintervjun framgår vidare att en lärare under höstterminen har uppmärksammat att en elev kan vara i behov av särskilt stöd och har anmält detta till rektorn. Läraren ska göra den pedagogiska kartläggningen själv eftersom det inte finns tillgång till någon specialpedagog. Enligt lärarna finns det ett par elever vid skolan för vilka det påbörjats utredningar som ska göras med hjälp av extern kompetens. För ett par av dessa elever inväntar rektorn svar från dessa utredningar och har därför ännu inte fattat beslut om särskilt stöd. Enligt lärarna har det under höstterminen inte funnits några rutiner för att på skolnivå följa upp samtliga elever med extra anpassningar.

Av intervjuer med representanter för elevhälsan framgår att de har samverkat med lärare i arbetet med ett par elever i behov av extra anpassningar och särskilt stöd. Av intervjuerna framgår dock att elevhälsopersonal inte vet i vilken omfattning lärare har gjort pedagogiska kartläggningar, om de följt upp elevers extra anpassningar under höstterminen eller om det upprättats några nya åtgärdsprogram.

Av skollagen (2 kap. 25 §) framgår att det ska finnas en elevhälsa, vilken ska omfatta medicinska, psykologiska psykosociala, och specialpedagogiska insatser. Vidare framgår att om det framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Av Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2014:40) med kommentarer om arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram framgår att rektorn bör se till att elevhälsans kompetens tas tillvara i ett tidigt skede i arbetet med extra anpassningar, dels för att identifiera en elevs behov, dels för att stödja lärare och övrig skolpersonal i arbetet med anpassningar i olika lärmiljöer inom verksamheten.

Av skollagen framgår vidare att om det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till rektorn. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Samråd ska ske med elevhälsan om det inte är uppenbart obehövligt. Av Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2014:40) med kommentarer om arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram framgår att det endast är i undantagsfall som det är uppenbart obehövligt att inte samråda med den del av elevhälsan som har specialpedagogisk kompetens. Vidare framgår att skolan inte kan avvakta med att sätta in särskilt stöd med hänvisning till att en kompletterande extern utredning ska göras.

Sammantaget bedömer Skolinspektionen att det kvarstår brister i arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd. Av huvudmannens skriftliga redovisning av vidtagna åtgärder (inkom 2016-04-29) framgår att huvudmannen påbörjat ett arbete med att åtgärda de påtalade bristerna efter Skolinspektionens beslut den 17 december 2015. Utifrån den information som framkommit vid Skolinspektionens uppföljning i oktober 2016 kan dock konstateras att de åtgärder som kommunen påbörjat inte har lett till att bristerna rättats. Dessutom har det framkommit nya brister, då det av utredningen

2016-12-01

8 (24)

Dnr 43-2015:4400

framgår att skolan sedan höstterminens start har saknat en elevhälsa som omfattar samtliga kompetenser (se avsnitt Ny brist som uppkommit vid uppföljning). Detta innebär att specialpedagogisk och psykologisk kompetens inte har tagits tillvara i arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd. Vidare framgår att de åtgärder som vidtogs för att skapa forum för samverkan mellan lärare och elevhälsans personal inte har ägt rum under höstterminen 2016 och att samråd enbart skett i enstaka fall. Det framgår också brister i rutinerna för arbetet med särskilt stöd då det finns elever, för vilka det pågår externa utredningar, där rektor inte fattat beslut om särskilt stöd i väntan på att utredningarna som ska göras externt ska bli klara. Vidare framgår att rutinerna för att anmäla till rektorn att en elev kan vara i behov av särskilt stöd är oklara. Det faktum att många elever har haft extra anpassningar under lång tid, att skolan saknar ett system för uppföljning och utvärdering av insatta åtgärder samt bristerna på kompetens inom elevhälsan, kan innebära en risk att elever inte får det särskilda stöd de har rätt till. Bristerna kan leda till att elevers behov av särskilt stöd inte utreds och att elever därmed riskerar att inte får det särskilda stöd som de har rätt till. Sammantaget medför dessa brister att det inte är säkerställt att eleverna får extra anpassningar och särskilt stöd utifrån sitt individuella behov.

Mot bakgrund av att det vid skolan vårterminen 2016 fanns ett stort antal elever som skolan bedömt riskerar att inte nå kunskapskraven för betyget E i årskurs 6 (se avsnitt Styrning och utveckling av verksamheten) och att det finns ett stort antal elever för vilka extra anpassningar pågått under lång tid bedömer Skolinspektionen bristen som allvarlig.

Motivering till val av verktyg

Enligt 26 kap. 10 § skollagen får Skolinspektionen förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart. Ett föreläggande ska ange de åtgärder som tillsynsmyndigheten anser nödvändiga för att avhjälpa de påtalade bristerna.

Enligt 26 kap. 27 § skollagen får ett föreläggande förenas med vite. Skolinspektionen ska förena ett föreläggande med vite om föreläggandet avser en eller flera brister som allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen, om det inte av särskilda skäl är obehövligt.

Som Skolinspektionen redovisat ovan uppfyller verksamheten fortfarande inte de krav som följer av skollagen. Kumla kommun föreläggs därför på nytt att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Bristerna avseende skolans arbete med att utreda och följa upp elevers behov av extra anpassningar och särskilt stöd innebär att elever riskerar att inte få det stöd som de har rätt till. Detta kan få konsekvenser för elevernas möjlighet att nå kunskapskraven. Bristerna är allvarliga, omfattande och har pågått under en längre tid. Skolinspektionen bedömer att bristerna är av en sådan art att de allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen och att elevernas kunskapsutveckling äventyras. Skolinspektionen finner därför att föreläggandet ska förenas med vite.

2016-12-01

9 (24)

Dnr 43-2015:4400

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolan ska, i det dagliga arbetet, arbeta för att elevernas lärmiljö ska präglas av trygghet och studiero och är fri från kränkande behandling. Skolan ska se till att eleverna kan bedriva sina studier i en lugn miljö där de exempelvis inte störs, hotas eller känner sig otrygga av andra elever. Denna miljö bör inte begränsas till enbart lektionssalar, utan även gälla övriga studieutrymmen på skolan som exempelvis skolbibliotek, grupprum. Vidare ska skolan genomföra åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever vid skolan. Om en enskild elev upplever sig kränkt ska omständigheterna utredas, och i förekommande fall åtgärdas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Kumla kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Vid skolenheten bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. (6 kap. 6–10 §§ skollagen)

Åtgärder

- Huvudmannen och rektorn ska se till att skyldigheten att anmäla uppgifter om kränkande behandling följer författningarnas krav.
- Rektorn ska se till att rutinerna i skolans plan mot kränkande behandling är tydliga och följer författningarnas krav.

Motivering till bedömning av brist

I beslutet den 17 december 2015 konstaterade Skolinspektionen att det vid Malmens skola, fanns brister inom området trygghet, studiero och kränkande behandling och förelade därför huvudmannen vid vite att senast den 29 april 2016 åtgärda påtalade bristerna. Skolinspektionen bedömer att bristerna gällande trygghet och studiero åtgärdats (se avsnitt Åtgärdade brister i verksamheten).

I huvudmannens skriftliga redovisning den 29 april 2016 beskrivs att anmälningar om kränkande behandling görs till rektor, att rektor anmäler kränkningsärenden till skolhuvudman och att utredningar genomförs och följs upp.

Skolinspektionen kan dock vid uppföljningen i oktober 2016 konstatera att huvudmannen inte vidtagit tillräckliga åtgärder för att avhjälpa bristerna. Utredningen visar att det fortfarande finns brister i skolans målinriktade arbete för att motverka kränkande behandling, eftersom arbetet med att anmäla uppgifter om kränkande behandling inte fungerar.

Av intervjun med rektorn framgår att det nyligen bildats ett trygghetsteam vid skolan. Det består av en grupp från personalen som ska arbeta förebyggande i klasserna och ansvarar för de ärenden där föräldrar ska kontaktas. Rektor uppger vidare att det förekommit kränkningar tidigare, men att pedagogerna menar att de blivit färre. Av utredningen framgår att rektorn har börjat arbeta vid skolan innevarande läsår och kan därmed inte göra någon egen jämförelse med hur det var tidigare. Enligt rektorn har han inte fått in någon anmälan om kränkande behandling under hösten 2016. Rektorn har dock fått in tjänsteanteckningar under hösten gällande situationer som lärare bedömt som kränkande. Vid utredning av dessa ärenden har inga elever upplevt att de känt sig

2016-12-01

10 (24)

Dnr 43-2015:4400

kränkta. Av tjänsteanteckningarna framgår att det är elevernas språkbruk som varit problematiskt. Rektorn har följt upp ärenden både med enskilda elever, enskild personal och med personalgruppen. Rektorn har också lyft de här frågorna i elevhälsoteamet.

Av intervju med lärare framgår att de informerar rektorn på två olika sätt om kränkande behandling. Om en elev känner sig kränkt använder personalen en särskild blankett för att anmäla uppgifterna till rektorn. Under våren 2016 gjordes några sådana anmälningar om kränkande behandling, men ingen har gjorts under hösten. Om en lärare bedömer att en elev har ett kränkande beteende, men där den utsatta eleven inte själv upplever att den är kränkt, utreds och dokumenteras ärendet och uppgifterna lämnas i form av en tjänsteanteckning till rektorn.

Skolinspektionen har tagit del av skolans plan mot kränkande behandling (upprättad 2016-01-04). I planen beskrivs skolans rutiner för akuta situationer. Av rutinerna framgår att så snart skolan får kännedom om att en elev anser sig utsatt för exempelvis kränkande behandling inträder skolans skyldighet att utreda och åtgärda. Vidare framgår att skolan ska anmäla varje ärende vidare till huvudmannen. I planen finns också beskrivet hur personalen ska agera i olika situationer. Av planen kan bland annat följande utläsas: Personal som uppmärksammar en situation som kan upplevas kränkande agerar och för en dialog med de inblandade. Vid ytterligare upprepade kränkningar tar närvarande pedagog ansvar för situationen. Ett ytterligare steg vid upprepade kränkningar är att anmäla till rektorn.

Av skollagen framgår att huvudmannen ska se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever. Vidare framgår att en lärare eller annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten, är skyldig att anmäla detta till rektorn. Av skollagen framgår också att en rektor som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen.

Av förarbetena till tidigare bestämmelser i lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever (prop. 2005/06:38 sid 140 ff) framgår att inom t.ex. en skola måste rektorn och annan personal vara uppmärksam på den jargong och beteendemönster som råder mellan eleverna och se till att miljön på skolan inte inbjuder till sådana missförhållanden. Vad som närmare krävs beror naturligtvis till stor del av omständigheterna i det enskilda fallet, t.ex. dels barnens och elevernas ålder och möjligheterna i övrigt att kontrollera deras förehavanden, dels i vad mån kränkningar kan förutses och hur pass allvarliga de kan väntas bli. Vidare framgår att skyldigheten att utreda förhållandet och att verka för att kränkningarna förhindras i fortsättningen gäller vare sig det förekommit någon anmälan av det barn eller den elev som blivit kränkt eller förhållandet kommit fram på annat sätt. Vidare framgår att skyldigheten att utreda gäller så fort det kommit till skolans kännedom att det förekommit kränkningar eller att något barn eller någon elev känner sig kränkt.

En förutsättning för att huvudmannen ska kunna ta ansvar för att utreda alla uppgifter om kränkande behandling och vidta åtgärder är att alla uppgifter kommer till huvudmannens kännedom. Även om det är elevens upplevelse som enligt skollagen är utgångspunkten för skyldigheten att anmäla uppgifter om kränkande behandling har huvudmannen det yttersta ansvaret för att skapa en skolmiljö fri från kränkningar.

2016-12-01

11 (24)

Dnr 43-2015:4400

Personal och rektor har ett ansvar för att vara uppmärksamma och agera på beteendemönster hos och mellan elever på skolan och kan inte förhålla sig ovetande genom att undvika att tolka signaler. I detta ingår att även om eleven inte uttryckligen använder ordet kränkning måste personal och rektor anmäla händelser som typiskt sett anses vara kränkningar. Bestämmelserna om anmälningsskyldigheten riktar sig till personal och rektor vid skolan och det är dessa personer som har ansvar att lämna uppgifterna vidare.

Skolinspektionen konstaterar att det av skolans plan mot kränkande behandling som beskriver rutinerna för akuta situationer inte tydligt framgår att alla uppgifter om kränkande behandling ska anmälas till rektor och huvudmannen. Av planen framgår att kränkningar enbart ska anmälas om de skett vid upprepade tillfällen. Rektorn och lärarna har därutöver beskrivit att det finns två sätt att anmäla uppgifter om kränkande behandling till rektorn. Om en elev har upplevt sig kränkt görs en anmälan på en särskild blankett. Om personalen bedömer att en kränkning skett, men eleven inte upplever sig kränkt, görs en tjänsteanteckning. Skolinspektionen bedömer att skolans arbetsätt och rutiner medför att det finns en risk att rektorn och huvudmannen inte får kännedom om kränkande behandling som sker vid enstaka tillfällen och att huvudmannen inte får kännedom om de kränkningar som hanteras i form av tjänsteanteckningar. Vidare bedömer Skolinspektionen att det arbetssätt som beskrivs av rektorn och lärarna visar att det saknas kunskap om vad anmälningsskyldigheten enligt skollagen omfattar. Detta är särskilt allvarligt då det av utredningen framgår att det finns problem med elevernas språkbruk. Av ovanstående förarbetsuttalande framhålls vikten av att rektor och personal är uppmärksamma på elevers jargong och beteendemönster som en del i arbetet med att motverka kränkande behandling, för att se till att inte ett dåligt språkbruk normaliseras. Även om skolan har ett system för att arbeta med problemen kring elevernas språkbruk är det viktigt att det finns rutiner som säkerställer att ärenden som rör kränkningar inte hanteras utanför lagens krav om skyldigheten att anmäla uppgifter om kränkande behandling. Det är även av största vikt att huvudmannen informeras om alla uppgifter om kränkande behandling vid skolan, eftersom huvudmannen är den som ytterst är ansvarig och har möjlighet att rikta resurser. Mot denna bakgrund bedömer Skolinspektionen att det fortfarande finns brister i skolans målinriktade arbete med att motverka kränkande behandling. Den beskrivning som framgår av huvudmannens skriftliga redovisning av vidtagna åtgärder stämmer inte med skolans skriftliga rutiner och hur rektor och lärare uppgett att de arbetar.

Motivering till val av verktyg

Enligt 26 kap. 10 § skollagen får Skolinspektionen förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart. Ett föreläggande ska ange de åtgärder som tillsynsmyndigheten anser nödvändiga för att avhjälpa de påtalade bristerna.

Enligt 26 kap. 27 § skollagen får ett föreläggande förenas med vite. Skolinspektionen ska förena ett föreläggande med vite om föreläggandet avser en eller flera brister som allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen, om det inte av särskilda skäl är obehövligt.

Som Skolinspektionen redovisat ovan uppfyller verksamheten inte de krav som följer av skollagen. Kumla kommun föreläggs därför på nytt att fullgöra sina skyldigheter

och vidta åtgärder för att avhjälpa bristen gällande skyldigheten att anmäla uppgifter om kränkande behandling till rektorn.

I beslutet den 17 december 2015 konstaterade Skolinspektionen att det vid Malmens skola, fanns brister inom området trygghet, studiero och kränkande behandling och förelade därför huvudmannen vid vite att senast den 29 april 2016 åtgärda bristerna. Skolinspektionen bedömer att flertalet brister inom detta område nu är åtgärdade. Det som fortfarande inte fungerar är skyldigheten att anmäla uppgifter om kränkande behandling som är en viktig del av det aktiva arbetet för att motverka kränkande behandling. Trots att bristen påtalades i tidigare beslut, har huvudmannen inte säkerställt att den åtgärdats. Mot den bakgrund som beskrivits anser Skolinspektionen att det föreligger skäl att förena föreläggandet med vite.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Skolan ska se till att viktiga förutsättningar för elevernas lärande och trygghet är uppfyllda på skolan. Rektorn ska i ett tidigt skede uppmärksamma elever som av ogiltiga skäl inte deltar i skolarbetet, så att eleven så snart som möjligt deltar. Skolan ska bedriva ett aktivt värdegrundsarbete, som innebär att exempelvis grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter kommer till uttryck i praktisk handling.

Vidare ska lärarna ha kompetens och samverka med varandra, för att genom till exempel erfarenhetsutbyte utveckla skolans undervisning. Centrala stödfunktioner som skolbibliotek, elevhälsa och studie- och yrkesvägledning används aktivt i utbildningen, för att stödja och främja elevernas utveckling mot de nationella målen. Skolan ska således inte bara ha tillgång till dessa funktioner, utan de ska kontinuerligt användas i undervisning och övrig skolverksamhet.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Kumla kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Lärarna vid skolenheten har legitimation och är behöriga för den undervisning de bedriver, om de inte omfattas av något av undantagen från dessa krav. (2 kap. 13 och 17–18 §§ skollagen samt 33 § införandelagen)
- Lärarna vid skolenheten samverkar med varandra i arbetet med att nå utbildningsmålen. (Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.2 Kunskaper)

Åtgärder

- Undervisningen ska bedrivas av lärare med legitimation och behörighet i de ämnen och årskurser där de undervisar.
- Rektor ska se till att alla som arbetar vid skolenheten samverkar i arbetet med att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande.

Motivering till bedömning av brist

Lärares behörighet

I beslutet den 17 december 2015 konstaterade Skolinspektionen att Malmens skola inte följde skollagens bestämmelser om kravet på att endast den som har legitimation som lärare och är behörig för viss undervisning, får bedriva undervisningen. Skolinspekt-

2016-12-01

13 (24)

Dnr 43-2015:4400

ionen förelade därför huvudmannen att senast den 15 augusti 2016 åtgärda den påtalade bristen.

I huvudmannens skriftliga redovisning av vidtagna åtgärder, den 29 april 2016, beskrivs lärarnas behörighet vid skolan. I huvudmannens redovisning beskrivs bland annat att ansvariga lärare för årskurs 1-4 har lärarlegitimation och att en obehörig lärare ansvarar för undervisningen i årskurs 5. Vidare framgår att idrottsläraren har lärarlegitimation och behörighet för undervisningen i ämnet idrott och hälsa samt att eleverna i ämnet slöjd undervisas av två obehöriga lärare.

Mot bakgrund av den information som framkom vid uppföljningen i oktober 2016 kan Skolinspektionen konstatera att huvudmannen inte vidtagit tillräckliga åtgärder för att avhjälpa bristen.

Av intervju med huvudmannen framgår att förvaltningen följer upp skolornas timplaner och tjänstefördelning och behörigheter för kommunen som helhet. Huvudmannen har dock inte följt upp vilka åtgärder skolan vidtagit efter Skolinspektionens beslut. Huvudmannen har inte heller specifikt följt upp lärarbehörigheten vid Malmens skola.

Av intervju med rektorn framgår att den rektor som tjänstgjorde under vårterminen 2016 har gjort skolans nuvarande tjänstefördelning. Den rektor som är i tjänst hösten 2016 har till stora delar följt den, men har gjort vissa justeringar bland annat i samband med ett beslut om delning av en klass. Rektorn har gjort en övergripande analys av lärarnas behörighet gällande undervisningen i ämnen och årskurser och menar att kompetensen är god i lärolaget. Rektorn uppger att det är svårt att få behöriga lärare till varje ämne eftersom det är en skola med endast en klass per årskurs. Rektorn tror inte att utgångspunkten vid tjänstefördelningen har varit lärarnas behörighet.

Huvudmannen har den 13 oktober 2016 inkommit med en skriftlig redovisning över lärarbehörigheten vid skolan. Av redovisningen framgår bland annat att legitimerade lärare saknar behörighet för den undervisning de bedriver i följande ämnen/årskurser: årskurs 1 bild, engelska, samhällsorienterande ämnen, årskurs 2 engelska, årskurs 3 svenska, engelska, samhällsorienterande ämnen, årskurs 4 engelska, bild, årskurs 5 svenska som andraspråk, årskurs 6 svenska, samhällsorienterande ämnen, engelska.

Huvudmannen har den 27 oktober 2016 inkommit med ett skriftligt svar gällande organisationen av behöriga lärare vid Malmens skola. Av redovisningen framgår att de lärare som har legitimation inte helt undervisar utifrån sina behörigheter. Vidare framgår att lärarnas undervisning inte har organiserats utifrån ämnesbehörighet.

Huvudregeln i skollagen är att endast den som har legitimation som lärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen. Lärare som inte uppfyller kraven enligt skollagen får undantagsvis bedriva undervisningen. Det gäller bland annat om det inte finns personer som uppfyller kraven att tillgå inom huvudmannens organisation. Av skollagen (2 kap. 10 § skollagen) framgår vidare att rektorn beslutar om sin enhets inre organisation. Av förarbetena (prop. 2009/10:165 sid. 261 f) framgår vidare att läraren är den enskilt viktigaste faktorn för elevernas resultat. Rektorn som leder och samordnar det pedagogiska arbetet inom sitt verksamhetsområde, har ansvar för att planera verksamheten på ett sådant sätt att lärare används för sådan undervisning som läraren har utbildning för.

Skolinspektionen konstaterar att huvudmannen i sin skriftliga redovisning av vidtagna åtgärder (inkom 2016-04-29) inte har redovisat några åtgärder för att komma tillrätta

2016-12-01

14 (24)

Dnr 43-2015:4400

med bristen som framgår av beslutet den 17 december 2015 avseende lärares behörighet. Skolinspektionen bedömer att tjänstefördelningen vid skolan inte utgår ifrån kravet på att undervisningen ska bedrivas av legitimerade och behöriga lärare. Undantagsbestämmelserna i skollagen aktualiseras bara om det inte finns legitimerade och behöriga lärare att tillgå. Så långt det är möjligt ska alla elever undervisas av legitimerade och behöriga lärare. Utredningen visar att bristen kvarstår eftersom de legitimerade lärarnas behörighet inte utgjort grund för organiseringen av undervisningen. Undervisningen bedrivs därmed fortfarande till viss del av legitimerade lärare som saknar behörighet för de ämnen och årskurser där de undervisar.

Samverkan

I beslutet den 17 december 2015 konstaterade Skolinspektionen att Malmens skola inte följde läroplanens bestämmelser om att alla som arbetar i skolan ska samverka i arbetet med att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande. Skolinspektionen förelade därför huvudmannen att senast den 15 augusti 2016 åtgärda den påtalade bristen.

Av huvudmannens skriftliga redovisning den 29 april 2016 framgår att Malmens skola upprättat rutiner för samverkan mellan lärare och elevhälsans personal. Av rutinerna framgår bland annat att all elevhälsopersonal regelbundet ska delta i lärarnas arbetslag.

Mot bakgrund av den information som framkom vid uppföljningen i oktober 2016 bedömer Skolinspektionen dock att huvudmannen inte vidtagit tillräckliga åtgärder för att avhjälpa bristen.

Av intervjuer med lärare och elevhälsans personal framgår att de rutiner som beskrivs i huvudmannens skriftliga redovisning överensstämmer med hur arbetet fungerade vid skolan under vårterminen 2016. Av intervjuer med rektorn, lärare och elevhälsans personal framgår dock att detta arbete inte fungerat under höstterminen 2016. Under höstterminen 2016 har elevhälsans personal inte varit med på några arbetslagsmöten. Av intervju med rektorn framgår vidare att elevhälsan under höstterminen inte har deltagit i skolans arbete för att skapa en trygg miljö. Under höstterminen har elevhälsan inte varit med i något generellt hälsofrämjande eller förebyggande arbete tillsammans med lärarna vid skolan.

Som framgår under bedömningsområdena Extra anpassningar och särskilt stöd, samt Elevhälsans förebyggande och främjande arbete finns det också brister gällande skolans förutsättningar för samverkan mellan lärare och elevhälsans personal inom dessa områden.

I läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011 (Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.2 Kunskaper) framgår att alla som arbetar i skolan ska samverka för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande.

Sammantaget bedömer Skolinspektionen att bristen kvarstår gällande att alla som arbetar i skolan ska samverka i arbetet med att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande. Av huvudmannens skriftliga redovisning av vidtagna åtgärder (inkom 2016-04-29) framgår att huvudmannen påbörjat ett arbete med att åtgärda bristen. Av utredningen framgår att det fanns en fungerande samverkan under vårterminen 2016. Skolinspektionen kan dock konstatera att samverkan mellan lärare och elevhälsans personal åter uppvisar brister i samband med uppföljningen i oktober 2016.

2016-12-01

15 (24)

Dnr 43-2015:4400

Motivering till val av verktyg

Enligt 26 kap. 10 § skollagen får Skolinspektionen förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart. Ett föreläggande ska ange de åtgärder som tillsynsmyndigheten anser nödvändiga för att avhjälpa de påtalade bristerna.

Enligt 26 kap. 27 § skollagen får ett föreläggande förenas med vite. Skolinspektionen ska förena ett föreläggande med vite om föreläggandet avser en eller flera brister som allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen, om det inte av särskilda skäl är obehövligt.

Som Skolinspektionen redovisat ovan uppfyller verksamheten fortfarande inte de krav som följer av skollagen. Kumla kommun föreläggs därför på nytt att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Bristerna avseende personalens samverkan i arbetet med att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande samt avseende lärarnas behörighet innebär att elever riskerar att inte få den utbildning som de har rätt till. Detta kan även få konsekvenser för elevernas möjligheter att nå kunskapskraven. En fungerande samverkan samt lärares behörighet för den undervisning de bedriver har stor betydelse för elevernas möjligheter tillägna sig kunskaper och för att skapa en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

Av beslutet framgår att det finns brister i skolans arbete med extra anpassningar och särskilt stöd som till stor del beror på avsaknad av kompetenser samt brister i samarbetet mellan lärarna och elevhälsan. Vidare är elevernas kunskapsresultat låga. Mot bakgrund av att bristerna påverkar centrala delar av skolans verksamhet såsom elevernas undervisning samt extra anpassningar och särskilt stöd samt att de har pågått under längre tid bedöms bristerna som allvarliga. Skolinspektionen bedömer också att bristerna är av en sådan art att de allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen och att elevernas kunskapsutveckling äventyras. Skolinspektionen finner därför att föreläggandet ska förenas med vite.

Styrning och utveckling av verksamheten

Rektor ska, genom ett aktivt ledarskap, styra och utveckla verksamheten vid skolan så att alla elever ges en likvärdig utbildning av god kvalitet i en trygg miljö. Därför ska rektor, tillsammans med elever och personal, ha ett långsiktigt arbete för att nå detta syfte. Arbetet sker genom att utifrån en analys av nuläget identifiera verksamhetens utvecklingsbehov och med grund i denna analys sedan vidta nödvändiga förbättringsåtgärder. Detta innebär exempelvis att personalen ges kompetensutveckling som motsvarar de behov som framkommit genom analys av verksamhetens förbättringsområden. Det innebär också att rektor fördelar verksamhetens resurser på ett sätt som svarar mot elevernas behov, så att alla elever ges förutsättningar att nå målen för utbildningen.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Kumla kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

2016-12-01

16 (24)

Dnr 43-2015:4400

- Rektorn följer upp skolenhetens resultat samt trygghet och studiero. Uppföljningen genomförs i relation till de nationella målen och dokumenteras. (1 kap. 4 §, 4 kap. 4–6 §§ och 5 kap. 3 § skollagen; Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)
- Utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen beslutar rektorn om nödvändiga utvecklingsåtgärder, och dokumenterar de beslutade åtgärderna (4 kap. 4–7 §§ skollagen; Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)
- Rektorn planerar för genomförandet av utvecklingsåtgärder och genomför dessa. Planeringen och åtgärderna dokumenteras. (4 kap. 4–7 §§ skollagen; Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

- Rektorn ska följa upp resultatet av arbetet med trygghet och studiero. Uppföljningen ska dokumenteras.
- Rektorn ska utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen av kunskapsresultaten och resultatet av arbetet med trygghet och studiero, besluta om nödvändiga utvecklingsåtgärder samt planera för genomförandet av dessa. Planeringen och åtgärderna ska dokumenteras.

Motivering till bedömning av brist

I beslutet den 17 december 2016 konstaterade Skolinspektionen att det vid Malmens skola fanns brister inom området styrning och utveckling av verksamheten och förelade därför huvudmannen att senast den 15 augusti 2016 åtgärda påtalade brister. Vidare förelades huvudmannen i samma beslut att vidta åtgärder gällande brister inom följande områden: Extra anpassningar och särskilt stöd, Trygghet och studiero samt Förutsättningar för lärande och trygghet.

Av huvudmannens skriftliga redovisning den 29 april 2016 framgår bland annat att huvudmannen har beslutat om att utöka rektorstjänsten vid Malmens skola från en halvtidstjänst till en heltidstjänst i januari 2016 samt tillsatt en ny rektor. Av redovisningen framgår vidare att skolan under vårterminen genomfört möten för pedagogiska diskussioner. Under vårterminen 2016 har skolan arbetat med frågor om trygghet kopplade till "Kunskap i fokus" (förvaltningens gemensamma arbete för ökad måluppfyllelse). Vidare framgår att rektorn tillsammans med personalen har använt ett självskattningsdokument för att hitta utvecklingsområden att arbeta vidare med samt att dessa ska dokumenteras i verksamhetsplanen.

Mot bakgrund av den information som framkom vid uppföljningen i oktober 2016 bedömer Skolinspektionen dock att huvudmannen inte vidtagit tillräckliga åtgärder för att avhjälpa bristerna samt att nya brister framkommit.

Av intervju med huvudmannen framgår att huvudmannen från och med höstterminen 2016 tillsatt en ny rektor vid Malmens skola. Av intervju med rektorn framgår att en överlämning gjorts av den tidigare rektorn. Den avgående rektorn har bland annat beskrivit arbetet vid skolan, och informerat om elevärenden och kunskapsresultat. I samband med överlämnandet fick den nytilträdde rektorn information om Skolin-

2016-12-01

17 (24)

Dnr 43-2015:4400

spektionens beslut från 17 december 2015. Vidare framgår av intervjun med huvudmannen att den tidigare rektorn, som tjänstgjorde under vårterminen 2016, i enlighet med kommunens rutiner har redovisat läget vid skolan för nämnden under våren 2016. Den senaste rapporteringen från Malmens skola var i juni 2016. Då presenterades bland annat uppföljningar av lärarsituationen, kunskapsresultat och integration. Nämnden har därutöver inte gjort någon specifik uppföljning av Malmens skola utifrån de brister som konstaterades i Skolinspektionens beslut den 17 december 2015. Av intervju med rektorn framgår att huvudmannen inte gjort någon uppföljning av situationen på skolan under höstterminen 2016 inom de områden som omfattades av Skolinspektionens beslut den 17 december 2015.

Huvudmannen har den 27 oktober 2016 inkommit med en redovisning av skolans kunskapsresultat för vårterminen 2016. Av redovisningen framgår antal elever som uppnått kunskapskraven i årskurs 3 och antal elever i årskurs 5 som bedömdes vara på väg att klara kunskapskraven för årskurs 6 (2017). Av skolans redovisning av elevernas kunskapsutveckling för årskurs 5 framgår att mellan sex och tio elever per ämne bedöms att inte vara på väg att nå lägst kunskapskravet för betyget E i årskurs 6 i ämnena engelska, matematik, samhällsorienterande och naturorienterande ämnen. Endast i ämnet idrott och hälsa bedömdes alla elever var på väg att nå kunskapskravet för betyget E eller högre. Av intervjun med rektorn framgår att han inte känner till om det finns några beslutade utvecklingsområden mot bakgrund av skolans kunskapsresultat. Rektorn känner heller inte till om det finns någon samlad dokumentation av skolenhetens kvalitetsarbete. Av intervju med lärare framgår att ledningen och personalen har pratat mycket om hur de ska arbeta för att skapa en bättre studiero. I övrigt har skolan enligt lärarna inte tagit fram något utvecklingsområde mot bakgrund av en analys av kunskapsresultaten.

Huvudmannen har den 27 oktober 2016 inkommit med en redovisning av resultatet av den elevenkät som genomfördes i årskurs 5 vid Malmens skola vårterminen 2016. Av redovisningen framgår att resultatet har förbättrats från att 70 procent av eleverna till att 95 procent av eleverna upplever arbetsron som "positiv". Av intervju med lärare framgår att det inte gjorts några systematiska uppföljningar av elevernas trygghet och studiero under vårterminen 2016. Av intervjun med rektorn framgår att det inte heller gjorts någon systematisk uppföljning av tryggheten och studieron vid skolan under höstterminen 2016. Av intervju med huvudmannen framgår att huvudmannen inte efterfrågat någon specifik uppföljning av tryggheten och studieron vid Malmens skola. Huvudmannen beskriver att uppföljning av insatta åtgärder gällande elevernas trygghet och studiero vid Malmens skola har skett genom dialog med den rektor som tjänstgjorde vid skolan under vårterminen samt genom resultatet av den kommunala elevenkät som elever i årskurs 5 besvarat.

I samband med besök vid skolan den 5-6 oktober 2016 har Skolinspektionen begärt in skolenhetens dokumenterade kvalitetsarbete gällande uppföljning av kunskapsresultat och resultatet av arbetet med trygghet och studiero. Vidare efterfrågades skolenhetens dokumentation av beslutade utvecklingsåtgärder samt plan för genomförandet av utvecklingsåtgärderna. Huvudmannen inkom den 13 oktober 2016 med svar. I svaret beskrivs att det saknas en dokumenterad utvecklingsplan. Vidare beskrivs att huvudmannen, mot bakgrund av skolans låga kunskapsresultat har valt att göra ett mer omfattande analysarbete på skolan vilket är pågående. Av svaret framgår att skolan har valt att fokusera på elevernas studiero.

2016-12-01

18 (24)

Dnr 43-2015:4400

Enligt skollagen ska varje huvudman inom skolväsendet på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Sådan planering, uppföljning och utveckling av utbildningen ska även genomföras på skolenhetsnivå. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de nationella målen uppfylls. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras. Av skollagen (2 kap. 8 §) framgår vidare att det är huvudmannen som ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen. Enligt förarbetena (prop. 2009/10:165 sid. 306) har huvudmannen det yttersta ansvaret för genomförandet av utbildningen, vilket ger huvudmannen en central roll när det gäller att bedriva ett kvalitetsarbete som ska garantera kvalitet och likvärdighet. Kvalitetsarbetet ska bygga på de uppgifter som kommer fram i verksamheternas kvalitetsarbete och på andra uppgifter. Av Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2012:98) med kommentarer om systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet framgår att huvudmannen bör skapa rutiner för hur kvalitetsarbetet ska bedrivas på huvudmannanivå och för hur enheternas kvalitetsarbete ska tas tillvara. Vidare framgår att huvudmannen bör se till att styrning, ledning, organisation och uppföljningssystem stödjer kvalitetsarbetet på såväl huvudmannanivå som enhetsnivå. Huvudmannen bör även skapa rutiner och former för dokumentation som är effektiva och ändamålsenliga för huvudmannens kvalitetsarbete.

Av skollagen framgår att rektor ansvarar för att det genomförs ett systematiskt och kontinuerligt kvalitetsarbete på skolenhetsnivå med planering, uppföljning och utveckling av utbildningen. Kvalitetsarbetet ska på enhetsnivå genomföras under medverkan av lärare och elever. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara de mål som finns för utbildningen i skollagen och andra föreskrifter. Av såväl skollagens bestämmelser som Lgr 11 ska rektorn ansvara för att planera, följa upp, utvärdera och utveckla utbildningen i förhållande till de nationella målen. Kvalitetsarbetet ska även dokumenteras. Av Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2012:98) med kommentarer om systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet framgår att rektorn bör se till att det finns underlag som visar hur förutsättningarna för och genomförandet av utbildningen påverkat måloppfyllelsen.

Sammantaget bedömer Skolinspektionen att det kvarstår brister i arbetet med styrning och utveckling av verksamheten. Skolinspektionen bedömer att varken huvudmannen eller rektorn har vidtagit sådana åtgärder som krävs för att kvalitetsarbetet ska fungera. Av huvudmannens skriftliga redovisning av vidtagna åtgärder (inkom 2016-04-29) framgår att huvudmannen påbörjat ett arbete med att åtgärda de påtalade bristerna efter Skolinspektionens beslut den 17 december 2015. Utifrån den information som framkommit vid Skolinspektionens uppföljning i oktober 2016 kan dock konstateras att de åtgärder som kommunen påbörjat inte har lett till att bristerna rättats. Av utredningen framgår att det finns brister i huvudmannens och rektors arbete med att systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Av utredningen framgår att det saknas systematiska uppföljningar av skolenhetens arbete för att skapa trygghet och studiero. Endast en utvärdering har gjorts i en klass trots de brister som framkom i Skolinspektionens beslut från den 17 december 2015. Huvudmannen och rektorn saknar därmed underlag för en bedömning av om de åtgärder de beslutat om har lett till att elevernas utbildning är utformad så att de tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Vidare saknas analyser av såväl skolenhetens kunskapsresultat som av resultatet av elevernas trygghet och studiero samt beslut om utvecklingsinsatser. Därmed finns också brister i dokumentationen av kvalitetsarbetet på

2016-12-01

19 (24)

Dnr 43-2015:4400

skolenhetsnivå. Av utredningen framgår att huvudmannen och rektorn har påbörjat ett arbete med att analysera och ta fram utvecklingsåtgärder mot bakgrund av skolenhetens kunskapsresultat och trygghet och studiero, men att dessa ännu inte är beslutade.

Huvudmannen har heller inte följt upp att de åtgärder som vidtagits inom områdena Extra anpassningar och särskilt stöd, Trygghet och studiero och åtgärder mot kränkande behandling samt Förutsättningar för lärande och trygghet har lett till att bristerna avhjälpas. Skolinspektionen kan vid uppföljningen konstatera att flertalet brister inom dessa områden kvarstår.

Mot bakgrund av att skolan under det senaste året har bytt rektor tre gånger samt skolans låga kunskapsresultat, bedömer Skolinspektionen det som särskilt allvarligt att huvudmannen inte tagit ansvar för att det finns ett fungerande och dokumenterat kvalitetsarbete vid skolan.

Sammantaget bedömer Skolinspektionen att huvudmannen och rektorn därmed inte vidtagit sådana åtgärder som krävs för att styra och leda verksamheten i enlighet med författningarnas krav.

Motivering till val av verktyg

Enligt 26 kap. 10 § skollagen får Skolinspektionen förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart. Ett föreläggande ska ange de åtgärder som tillsynsmyndigheten anser nödvändiga för att avhjälpa de påtalade bristerna.

Enligt 26 kap. 27 § skollagen får ett föreläggande förenas med vite. Skolinspektionen ska förena ett föreläggande med vite om föreläggandet avser en eller flera brister som allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen, om det inte av särskilda skäl är obehövligt.

Som Skolinspektionen redovisat ovan uppfyller verksamheten fortfarande inte de krav som följer av skollagen. Kumla kommun föreläggs därför på nytt att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Bristerna avseende huvudmannens och skolans kvalitetsarbete får tydliga konsekvenser för elevernas möjligheter att nå kunskapskraven. Ett väl fungerande kvalitetsarbete ger förutsättningar för elever att utvecklas och få en god utbildning i en stimulerande och trygg miljö. Detta är ett systematiskt arbete som ska pågå hela tiden för att säkerställa att alla elever utvecklas så långt de kan utifrån sina individuella förutsättningar. Eleverna vid Malmens skola har låga kunskapsresultat. Avsaknaden av uppföljning och utvärdering har en tydlig koppling till bristerna i verksamheten och dess låga kunskapsresultat. Skolinspektionen finner det anmärkningsvärt att Kumla kommun inte har följt upp och utvärderat de åtgärder som sattes in för att komma till rätta med bristerna vid Malmens skola som Skolinspektionen förelade vid vite den 17 december 2015. Mot bakgrund av att bristerna inom kvalitetsarbetet påverkar hela skolans verksamhet samt att de har pågått under längre tid bedöms bristerna som allvarliga. Skolinspektionen bedömer också att bristerna är av en sådan art att de allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen och att elevernas kunskapsutveckling äventyras. Skolinspektionen finner därför att föreläggandet ska förenas med vite

2016-12-01

20 (24)

Dnr 43-2015:4400

Ny brist som framkommit vid uppföljning

Beskrivning av brist

- Elevhälsan används främst förebyggande och hälsofrämjande, för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. (2 kap. 25 § skollagen)

Åtgärder

- Huvudmannen ska se till att Malmens skola har tillgång till specialpedagogiska insatser.
- Rektorn ska se till att elevhälsan arbetar främst förebyggande och hälsofrämjande för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål.
- Rektorn ska se till att använda de resurser som finns så att elevernas behov av psykologiska och specialpedagogiska insatser kan tillgodoses.

Motivering till bedömning av brist

Av intervju med huvudmannen framgår att huvudmannen känner till att Malmens skola fortfarande arbetar med att rekrytera lärare med specialpedagogisk kompetens. Huvudmannen uppger vidare att det finns tillgång till psykologer i kommunen. Av intervju med rektorn framgår att specialpedagogisk och psykologisk kompetens inte deltagit i elevhälsoteamets arbete under höstterminen. Av intervju med elevhälsan framgår att rektor och elevhälsoteamet inte har pratat om vilka utvecklingsområden som finns för elevhälsans främjande arbete. Representanten för elevhälsan har inte varit med i framtagandet av planen mot kränkande behandling och det finns inget pågående arbete mot kränkande behandling som elevhälsan deltar i. Elevhälsan känner till att det skapats en trygghetsgrupp på skolan, men känner inte till mer om vad den gör.

Enligt skollagen ska det finnas en elevhälsa för eleverna som ska omfatta medicinska, psykologiska och psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande, och elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. I förarbetena (prop. 2009/10:165 sid. 276) beskrivs att skolan har ett ansvar för att skapa en god lärandemiljö för elevernas kunskapsutveckling och personliga utveckling. Vidare följer att arbetet med elevhälsa förutsätter en hög grad av samverkan mellan elevhälsans personal och övriga personalgrupper. I det individuellt inriktade arbetet har elevhälsan ett särskilt ansvar för att undanröja hinder för varje enskild elevs lärande och utveckling. De mer generellt inriktade uppgifterna, där elevhälsans medverkan är viktig, rör bland annat elevernas arbetsmiljö, skolans värdegrund som till exempel arbetet mot kränkande behandling. Elevhälsan har ett särskilt ansvar för att bevaka att skolan bidrar till att skapa goda och trygga uppväxtvillkor.

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen inte har sett till att Malmens skola har tillgång till en elevhälsa som omfattar samtliga kompetenser som en komplett elevhälsa ska bestå av. Vidare bedömer Skolinspektionen att det finns en risk för att elevernas behov av psykologiska och specialpedagogiska insatser inte har kunnat tillgodoses då dessa kompetenser inte finns att tillgå vid skolan, samt att det finns brister i elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete.

2016-12-01

21 (24)

Dnr 43-2015:4400

Motivering till val av verktyg

Enligt 26 kap. 10 § skollagen får Skolinspektionen förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart. Ett föreläggande ska ange de åtgärder som tillsynsmyndigheten anser nödvändiga för att avhjälpa de påtalade bristerna.

Enligt 26 kap. 27 § skollagen får ett föreläggande förenas med vite. Skolinspektionen ska förena ett föreläggande med vite om föreläggandet avser en eller flera brister som allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen, om det inte av särskilda skäl är obehövligt

Som Skolinspektionen redovisat ovan uppfyller verksamheten inte de krav som följer av skollagen. Kumla kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristen. Bristen gällande tillgång till elevhälsans samtliga kompetenser samt elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete kan få konsekvenser för elevernas möjligheter att nå kunskapskraven. En fungerande elevhälsa har stor betydelse för elevernas möjligheter tillägna sig kunskaper och för att skapa en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

Av beslutet framgår att det finns brister i skolans arbete med extra anpassningar och särskilt stöd som till stor del beror på avsaknad av dessa kompetenser samt att det brister i samarbetet mellan lärarna och elevhälsan. Vidare är elevernas kunskapsresultat låga. Mot bakgrund av att bristen påverkar centrala delar av skolans verksamhet såsom extra anpassningar och särskilt stöd samt att den har pågått under längre tid bedöms bristen som allvarlig. Skolinspektionen bedömer också att bristen är av en sådan art att den allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen och att elevernas kunskapsutveckling äventyras. Skolinspektionen finner därför att föreläggandet ska förenas med vite.

Avhjälpta brister i verksamheten

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolan ska, i det dagliga arbetet, arbeta för att elevernas lärmiljö ska präglas av trygghet och studiero och är fri från kränkande behandling. Skolan ska se till att eleverna kan bedriva sina studier i en lugn miljö där de exempelvis inte störs, hotas eller känner sig otrygga av andra elever. Denna miljö bör inte begränsas till enbart lektionssalar, utan även gälla övriga studieutrymmen på skolan som exempelvis skolbibliotek, grupprum. Vidare ska skolan genomföra åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever vid skolan. Om en enskild elev upplever sig kränkt ska omständigheterna utredas, och i förekommande fall åtgärdas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterade i tidigare beslut att Kumla kommun inte uppfyllde författningskraven avseende att:

- Utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. (5 kap. 3 § skollagen)

2016-12-01

22 (24)

Dnr 43-2015:4400

Det har vid uppföljningen av tillsynen inte framkommit annat än att Kumla kommun avhjälpt denna brist.

Motivering

Skolinspektionen bedömer att Kumla kommun har avhjälpt bristen gällande att utbildningen ska utformas så att skolmiljön präglas av trygghet och studiero. I beslutet den 17 december 2015 konstaterade Skolinspektionen att det vid Malmens skola, Kumla kommun fanns brister inom området trygghet, studiero och kränkande behandling och förelade därför huvudmannen vid vite att senast den 29 april 2016 åtgärda påtalade brister.

Av huvudmannens skriftliga redovisning den 29 april 2016 framgår de åtgärder huvudmannen vidtagit för att skapa trygghet och studiero vid skolan. Åtgärderna omfattar bland annat utökning av personal, delning av en klass utökning av antalet rastvärdar samt att skolan genomfört en trygghetsvandring för att identifiera otrygga platser på skolgården.

Av intervju med rektorn och lärare vid Skolinspektionens uppföljning framgår att de åtgärder som beskrivs i huvudmannens skriftliga redovisning gällande insatser för att skapa trygghet och studiero har vidtagits samt att flera av de insatta åtgärderna kvarstår höstterminen 2016.

Av intervjuer med rektorn, lärare och elever framgår att de upplever att tryggheten och studieron är bättre än tidigare, vilket även bekräftas av Skolinspektionens observationer. För att ytterligare förbättra arbetet med elevernas trygghet och studiero har skolan identifierat det som sitt utvecklingsområde. Sedan höstterminen 2016 deltar Malmens skola i Skolverkets insats Samverkan för bästa skola. Vid tiden för Skolinspektionens tillsyn håller skolan, inom ramen för denna samverkan, på att göra en nulägesanalys för att ha som grund för det fortsatta arbetet.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Skolan ska se till att viktiga förutsättningar för elevernas lärande och trygghet är uppfyllda på skolan. Rektorn ska i ett tidigt skede uppmärksamma elever som av ogiltiga skäl inte deltar i skolarbetet, så att eleven så snart som möjligt deltar. Skolan ska bedriva ett aktivt värdegrundsarbete, som innebär att exempelvis grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter kommer till uttryck i praktisk handling.

Vidare ska lärarna ha kompetens och samverka med varandra, för att genom till exempel erfarenhetsutbyte utveckla skolans undervisning. Centrala stödfunktioner som skolbibliotek, elevhälsa och studie- och yrkesvägledning används aktivt i utbildningen, för att stödja och främja elevernas utveckling mot de nationella målen. Skolan ska således inte bara ha tillgång till dessa funktioner, utan de ska kontinuerligt användas i undervisning och övrig skolverksamhet.

Bedömning av brister

Skolinspektionen konstaterade i tidigare beslut att Kumla kommun inte uppfyllde författningskraven avseende att:

- Det bedrivs ett förebyggande värdegrundsarbete för att skapa en miljö som bygger på respekt och delaktighet. (Lgr 11, 1. Skolans värdegrund och uppdrag,

2016-12-01

23 (24)

Dnr 43-2015:4400

Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, God miljö för utveckling och lärande, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Normer och värden)

- Skolbiblioteket används för att stödja elevernas lärande och kunskapsutveckling. (2 kap. 36 § skollagen; Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

Det har vid uppföljningen av tillsynen inte framkommit annat än att Kumla kommun avhjälppt dessa brister

Motivering

Förebyggande värdegrundsarbete

Skolinspektionen bedömer att Kumla kommun har avhjälppt bristen gällande det förebyggande värdegrundsarbetet. Kumla kommun förelades att senast den 15 augusti 2016 vidta åtgärder för att avhjälpa bristen och redovisa dessa till Skolinspektionen. Av huvudmannens skriftliga redovisning den 29 april 2016 framgår bland annat att skolan har arbetat med att skapa en miljö som bygger på respekt och delaktighet genom att arbeta med en gemensam värdegrund i förhållande till eleverna. Av intervjuer med lärare och rektor vid Skolinspektionens uppföljningsbesök framkommer att skolan hösten 2016 bedriver ett förebyggande värdegrundsarbete som har fokus på trygghet och studiero i vilket verksamhetschef, rektor och lärare deltar.

Skolbibliotek

Skolinspektionen bedömer att Kumla kommun har avhjälppt bristen gällande användande av skolbibliotek. Kumla kommun förelades att senast den 15 augusti 2016 vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna och redovisa dessa till Skolinspektionen. Av huvudmannens skriftliga redovisning den 29 april 2016, framgår bland annat att skolans bibliotek har omorganiserats tillsammans med förvaltningens skolbibliotekarie, och att det inom kort kommer att bli tillgängligt för elever. Av intervjuer med lärare och rektor vid Skolinspektionens uppföljningsbesök framkommer att eleverna har tillgång till skolbiblioteket och att det används i undervisningen.

I ärendets slutliga handläggning har avdelningschef Maria Sundkvist, avdelningsjurist Sofia Lindstrand, enhetschef Gunnar Olausson och tf enhetschef Christina Ridderman Karlsson deltagit. Utredare Lena Stadler har varit föredragande.

Tommy Lagergren
Bitr. generaldirektör

Hur man överklagar, se bilaga 1

Bilagor

Bilaga 1: Överklagandehänvisning

2016-12-01

24 (24)

Dnr 43-2015:4400

Överklagandehänvisning

Skolinspektionens beslut om föreläggande med vite får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Överklagandet ställs till Förvaltningsrätten i Stockholm, men ska skickas eller lämnas till Skolinspektionen, Box 330, 581 03 Linköping, via mail till skolinspektionen.linkoping@skolinspektionen.se eller lämnas till Skolinspektionen, Storgatan 33, Linköping.

Överklagandet ska ha inkommit till Skolinspektionen inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om klaganden är en part som företräder det allmänna ska överklagandet dock ha inkommit inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades.

I skrivelsen ska anges vilket beslut som överklagas och vilken ändring som önskas. De skäl som finns för ändring bör också anges. Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller dennes ombud.